

Podstawowe zaburzenia mowy u dzieci w wieku przedszkolnym.

Sposób mówienia ma bardzo duży wpływ na życie dziecka-wady obniżają poczucie własnej wartości, ograniczają kontakty, a w szkole utrudniają naukę pisania i czytania.

Nie ma jednoznacznej definicji zaburzeń mowy. Powszechnie przyjęte jest określać tym terminem wszystkie odrębności mowy, które w jakimś stopniu utrudniają rozumienie mowy lub jej nadawanie. Wada jest terminem węższym, stosowanym do określania wadliwych realizacji głosek, odbiegających od ustalonej normy. Do najczęściej spotykanych zaburzeń mowy u dzieci w wieku przedszkolnym należą:

1. Opóźnienie rozwoju mowy

-**Proste**-kiedy dziecko będące w normie intelektualnej, prawidłowo rozwijające się fizycznie i psychicznie, mające 2-3-4 i więcej lat rozumie mowę, spełnia polecenia słowne a nie mówi. U takiego dziecka rozumienie jest w normie, opóźniona jest jedynie mowa czynna, czyli mówienie.

- **Złożone**-kiedy zaburzone jest nie tylko nadawanie mowy, ale też jej odbiór- tzn. rozumienie. Opóźnienie złożone może występować na tle min. uszkodzeń centralnego układu nerwowego, zaniedbań środowiskowych, zaburzeń integracji sensorycznych, niedosłuchu itp.

2. Dyslalia

Jest to zaburzenie artykulacji polegające na niemożności prawidłowego wymawiania jednego bądź kilku dźwięków. Dyslalia występuje w formie zniekształcenia głosek bądź takiego ich zastępowania, że w rezultacie brzmienie ich jest niezgodne ze społeczną normą wymawianiową.

W obrębie dyslalii spotykamy się z różnymi wadami:

- **sygmatyzm (seplenienie)**- polegające na nieprawidłowej artykulacji głosek szeregu szeregu syczacego [s,z,c,dz], ciszącego[ś,ź,ć,dź] oraz szumiącego [sz,ż,cz,dź]. Sygmatyzm jest najczęściej spotykanym zaburzeniem artykulacji u dzieci.

Sygmatyzm może przybierać różne formy, tj. mogisygmatyzmu- opuszczanie głoski-głosek, parasygmatyzmu- zamienianie jednych głosek innymi-łatwiejszymi dla dziecka, np. zamiast [sz,ż,cz,dź] dziecko mówi [s,z,c,dz] oraz sygmatyzmu właściwego, polegającego na deformowaniu głosek. Do najczęstszych deformacji , których z roku na rok jest naprawdę coraz więcej - należy wymowa międzyzębowa i boczna.

- **Rotacyzm (reranie)**-polegające na nieprawidłowej artykulacji głoski [r].Rotacyzm podobnie jak seplenienie może przybierać różne formy: mogirotacyzmu- brak realizacji głoski, pararotacyzmu- zastępowanie głoski [r] inną , najczęściej głoską [l] , rotacyzmu właściwego- tj. deformowania głoski
- **Lambdacyzm**-to nieprawidłowa realizacja głoski[l]
- **Kappacyzm**- nieprawidłowa realizacja głoski[k]
- **Gammacyzm**- nieprawidłowa realizacja głoski[g]

- **Betacyzm**- nieprawidłowa realizacja głoski[b]
- **Mowa bezdźwięczna**-polega na braku realizacji głosek dźwięcznych i zastępowaniu ich odpowiednikami bezdźwięcznymi. Wymowa bezdźwięczna dotyczy głosek będących w opozycji dźwięczna-bezdźwięczna, min.[b-p, g-k, w-f, z-s, ż-sz, ź-ś, dź-ć, dż-cz, dz-c]. Wymowie bezdźwięcznej zwykle towarzyszy cichy, monotony głos. Wada ta ma wyraźne odzwierciedlenie w czytaniu i pisaniu.
- **Nosowanie**- to zaburzenie artykulacji i zaburzenie barwy głosu- to inaczej wymawianie z nieprawidłowym poszumem nosowym.

3. Jąkanie-pojawiające się głównie w okresie przedszkolnym. Występuje w postaci niepełnego mówienia. Rozumienie mowy rozwija się szybciej niż umiejętność wysławiania się. Reagując emocjonalnie dziecko ma trudności w zwerbalizowaniu swoich myśli. Powstaje dysproporcja między tym co dziecko chciałoby a co może powiedzieć. Jest ono źródłem napięć, które przy braku zrozumienia trudności i życzliwej pomocy pogłębiają się i towarzyszą każdej wypowiedzi dziecka.

Do najczęstszych przyczyn wad wymowy zalicza się min.

- nieprawidłowa budowę narządów artykulacyjnych, głównie języka,
- wady zgryzu(np. otwarty),
- anomalie zębowe(trwałe, bądź przejściowe w okresie wymiany uzębienia),
- niską sprawność narządów artykulacyjnych, zwłaszcza języka, którego mięśnie mogą być zbyt słabo lub zbyt mocno napięte,
- brak pionizacji języka,
- niedostateczne różnicowanie dźwięków mowy
- zaburzenia słuchu fonemowego,
- nieprawidłowe funkcjonowanie narządu słuchu,
- częste choroby dróg oddechowych, a zwłaszcza niedrożność nosa,
- czynniki środowiskowe-naśladowanie nieprawidłowych wzorców, wadliwych artykulacji, brak stymulacji rozwoju mowy.

Pozdrawiam!